BÉCSI POSTA

A BORNEMISZA PÉTER TÁRSASÁG KULTURÁLIS ÉRTESÍTŐJE

Új sorozat, XVII. évfolyam, 3. (128.) szám **Bécs, 2022. március**

Dr. Dimény Attila

Kézdivásárhely gazdasági szerveződése

A város lakossága elsősorban a gazdasági érdekek mentén formálódott jól szervezett helyi társadalommá, s legtöbbször csak azokat fogadta be soraiba, akik egyértelműen alávetették magukat a közös érdekeket védő helyi szabályoknak. Elsősorban a szívós munkával elért gazdasági fellendülésnek köszönhető, hogy Kézdivásárhely a 19. század végére Marosvásárhely és Székelyudvarhely mellett a Székelyföld jelentős kézműves központjává nőtte ki magát.

A helyi érdekképviseletben meghatározó szerep jutott a 16. század második felétől rendre megalakított céheknek. A céhszervezet a feudális társadalom fontos és jellegzetes intézménye, társadalomszervezési formája volt, mely szorosan összetartotta a kézműves, iparos létformában tevékenykedő embereket. Kézdivásárhelyen a különböző mesterségek közül, a 19. század közepéig csak 11 fejlődött olyan szintre, hogy önálló céhbe tömörülhetett. Az első céhek többnyire a bőriparral kapcsolatos mesterségekből alakultak: 1572-ben a tímárok, 1638-ban a csizmadiák, 1649-ben a szűcsök, és velük egyidőben a fazekasok alakították meg szervezetüket. Hosszabb kimaradás után csak a 19. század első felében kapnak privilégiumot a szíjgyártók (1807), a mészárosok (1809), a szabók (1841), az asztalosok (1844), az üstgyártók (1844), a kovács-lakatosok (1844), de ugyanebben az időszakban váltak ki a csizmadiák közül a cipészek is. Más középkori városokhoz hasonlóan itt is a céhek voltak azok az intézmények, melyek folyamatosan szabályozták a termelés és a javak értékesítésének rendjét. Szerepük azonban nemcsak a gazdaságban, hanem az élet minden más területén is meghatározó volt.

A több évszázadot meghatározó céhrendszer azonban a 18. század végén hanyatlásnak indult, ugyanis Európa fejlett nyugati államaiban már jelentős mértékben akadályozta és fékezte a korszerű gyáripar kibontakozását. A korábban fejlődést szolgáló intézmény szerkezetében különböző funkciózavarok keletkeztek, és ami egykor előre lendítette, az fokozatosan akadállyá változott, s ezáltal bizonytalanságba sodorta a városi kézműves társadalmat.

Az 1872-ben életbe lépett törvény a kézdivásárhelyi céheket is érzékenyen érintette, de azok a felszámolásukkal egyidőben, a kor rendeleteinek megfelelően, csakhamar ipartársulatokká alakultak át. Kézdivásárhelyen tehát számottevő változás nem történt, ugyanis az iparosok többnyire a korábbi szervezeti formában folytatták életüket. Ezt az életformát csak a második világháború utáni években, az új kommunista rendszernek sikerült erőszakkal felszámolnia. A nagyobb gyáripar telepítése, még az új rendszeren belül is, csak az 1960-as évek végén, a bukaresti központi hatalom utasítására bontakozott ki Kézdivásárhelyen.

A kézművesség virágzásának teret adó vásáros hely elsősorban a kereskedőknek és a fuvarozóknak biztosított egzisztenciát, de számos olyan mesterségnek is megélhetést jelentett, mely alapvetően kielégítette a helyi és a környékbéli társadalom igényeit is. A város első jogai is vásártartáshoz kapcsolódtak, melyeket a helyi lakosság időnként igyekezett megújítani. A három országos vásárhoz még a 20. század első felében is ragaszkodtak a kézdivásárhelyiek, ugyanakkor a napjainkban tartott csütörtöki heti vásár is több évszázados múltra tekint vissza. A kereskedelem virágzását elsősorban a Moldvával és a Havasalfölddel folytatott élénk kapcsolatnak köszönhette. Mivel a Brassót Moldvával összekötő útvonal korábban is Kézdivásárhelyen haladt keresztül, a településnek mindig jelentős volt az átkelő forgalma, ugyanakkor a helyiek is gyakran felkeresték áruikkal a Kárpátokon túli területeket. A hosszú idő alatt kialakult jó gazdasági kapcsolatokat csak az 1880-as években bekövetkezett vámháború szakította meg. A külső piac beszűkülése helyben csakhamar túlkínálatot eredményezett, amely oda vezetett, hogy több kézműves végül is átköltözött a Kárpátokon túlra, és ott folytatta tovább mesterségét. A statisztikai adatok szerint a vámháború következtében 1880–1890 között, tehát egy évtized alatt, Kézdivásárhely lakossága közel ötszáz személlyel csökkent.

A hagyományos kereskedelmi kapcsolatrendszer az évszázadok során folyamatosan pozitív hatással volt az interetnikus kapcsolatokra, az együttélésre, de elősegítette az új elemek befogadását is. Azonban a régi hagyományokhoz való ragaszkodás a 19. század végén már alapjaiban akadályozta a kibontakozó iparosítást Kézdivásárhelyen is. Korszerű nagyipar az akkori Háromszék vármegyében sem tudott kialakulni. A bükszádi üveggyár, valamint a sepsiszentgyörgyi szövőgyár kivételével, csak a malomiparban és a faiparban mutatható ki látványosabb fejlődés. Érdekes jelenség, hogy Háromszék gazdasági életében akkor a legfontosabb szerep éppen a helyi erőforrásokra épülő szeszgyáraknak jutott. A 19. század végén összesen 26 szeszfőzde működött a vármegyében, és ebből a legtöbb, pontosabban 10 épp Kézdivásárhelyen üzemelt. A háromszéki ipar, de leginkább a kisipar meghonosításában nagy szerepet játszott az 1890. december 27-én, Marosvásárhelyen megalakított iparkamara, melynek fontos közvetítő szerepe volt, mivel a helybéli iparosok és a kereskedők annak segítségével és közvetítésével gyorsan megfelelő információkhoz jutottak. Eredményes országos programjainak köszönhetően pedig az egész Székelyföld gazdasági fejlesztése összehangolt, intézményes keretet öltött.

A marosvásárhelyi iparkamara rendszeres összeírást készített a Székelyföldön iparengedéllyel működő mesterségekről. Ennek köszönhetően tudjuk, hogy a 19. század utolsó éveiben Kézdivásárhelyen milyen mesterségek működtek, és azokhoz hányan tartoztak. A jelzett összeírás szerint a 63 mesterségben és szolgáltatásban az akkori lakosság több mint 10%-a dolgozott, vagyis leszámítva a gyerekeket, a többségében háztartásbeli nőket és a munkaképtelen öregeket, ez jelentette a város húzó, gazdasági erejét. A korábbi adatokhoz képest a céhes mesterségek többségénél azonban már hanyatlás figyelhető meg, miközben nőtt a kereskedelem és a szolgáltatások területén dolgozók száma.

Míg 1836-ban a városban összesen 47 mesterséget tartottak nyilván, azoknak száma a 19. század végére 63-ra emelkedett. Az új mesterségek között találjuk többek között az ágynemű-paplanos, a bérkocsis, bádogos, bognár, borbély-fodrász, cukrász, ecetgyártó, építész-vállalkozó, fényképész, gépcséplő-tulajdonos, kertész, ruhatisztító, férfi- és női szabó, bútorkereskedő, divat- és szövetkereskedő, valamint a női kalapkészítő foglakozásokat is. Ezek a mesterségek egyértelműen a polgári életvitellel kapcsolatos igények kielégítésére jelentek meg.

A helyi tradíciók kialakításában és továbbadásában azonban jelentős szerepet játszottak nemcsak a különböző kézműves csoportok, hanem a kereskedők is. Ugyanakkor ebben a fokozatosan polgárosodó társadalmi, gazdasági közegben olyan csoportok is kibontakoztak, akik éppen a helyben elő nem állítható termékeket forgalmazták, vagy éppen speciális szolgáltatásokat (pl. fényképészet) nyújtottak, s ezáltal csakhamar a helyi társadalom megbecsült, azt meghatározó polgáraivá váltak.

A város pénzügyi téren is folyamatosan fejlődött, intézményesedett. 1872. december 15-én itt alakult Háromszék első pénzintézete, a *Kézdivásárhelyi Takarékpénztár*. Az intézmény létrehozását elsősorban Fejér Lukács kereskedő, Székely János református lelkész és Hankó László gyógyszerész kezdeményezte, akik mellé társult a város tehetős és intelligens polgársága. Elnöknek Székely Jánost, jegyzőnek Kovács István református segédlelkészt, igazgatónak pedig Fejér Lukács kereskedőt választotta a 30 tagú választmány. 1876-ban a választmányt egy hét tagú igazgatóság váltotta fel, így ifj. Jakab Istvánt lett a vezérigazgató, aki öt évtizeden keresztül meghatározó alakja volt az intézménynek. 1885. április 19-én, ifj. Kupán József kereskedő kezdeményezésére és a már korábban említett Székely János református lelkész támogatásával, hét taggal alakult meg a *Kézdivásárhelyi Kisegítő Takarékpénztár Részvénytársaság*. Mindkét pénzintézet tagsága a kibontakozó egyesületi élet aktív szereplője volt.

1918 után román adminisztráció rendezkedett be a városba, de annak korábbi társadalmi szerkezete továbbra is viszonylag változatlan maradt. Bár a fontosabb hivatalok élére csakhamar román személyek kerültek, a döntéshozó testületekben továbbra is magyarok maradtak többségben. Az új hatalom által kibocsátott gazdasági rendeletek elsősorban az iparos réteget érintették érzékenyen. A konzervatív iparostársadalom hosszas szervezkedés után 1922-ben *Vegyes Ipartársulatot* alakított, de a későbbiekben a hatalom által szorgalmazott *Általános Ipartestület* 1931-ben való létrehozása már sokkal több problémával járt.

A második világháborút követő kommunista hatalom a kézműves mesterségek ellehetetlenítésével, a kézműipar erőszakos megszüntetésével évszázados hagyományok fokozatos elsorvasztását érte el Kézdivásárhelyen. Majd 1968 után, a szocialista iparosítás révén, gyökeresen átrendezte a kézműves hagyományaira büszke vásárhely gazdasági és társadalmi szerkezetét.

(részlet: Dimény Attila *A polgárosodás társadalmi, kulturális hatásai Kézdivásárhelyen (1750–1944)*, Kriza János Néprajzi Társaság, 2018. Kolozsvár, 52–58.)

M E G H Í V Ó

A Bornemisza Péter Társaság áprilisi rendezvényére

Előadónk:

Dr. Dimény Attila

A céhes és a polgári értékrend társadalmi hatásai Kézdivásárhelyen

2022. április 3-án, vasárnap, d.u. 17:30 órakor
A rendezvény helyszíne: Bécs 6., Capistrangasse 2/15

Dr. Dimény Attila

Szakmai életrajz

1967. október 30-én született Kézdivásárhelyen. A Debreceni Tudományegyetem Bölcsészettudományi karán 2000-ben néprajz és muzeológia területen szerzett oklevelet. Kutatói tevékenysége elsősorban a társadalomnéprajz területére terjed ki.

Az azóta eltelt időszakban elsősorban Felső-Háromszék és központja, Kézdivásárhely társadalmának kutatásával foglalkozott. A kisváros 18–19. századi urbanizációját, valamint annak társadalmi és kulturális hatásait vizsgálta és arra kereste választ, hogy a polgárosodás hogyan bontakozott ki a 18. század elejétől kezdődően, a 19. század idején és a 20. század első felében.

Nagy hangsúlyt fektetett annak vizsgálatára és bemutatására is, hogy a különböző makró folyamatok, mint az 1764-es militarizálás, az 1848–49-es forradalom, az 1867-es kiegyezés, az első világháború vagy az impériumváltozás, milyen hatást gyakoroltak e székelyföldi kisváros demográfiai szerkezetére, társadalmára, belső intézményeire, kultúrájára és térhasználatára. Kutatásai ugyanakkor kiterjedtek a 19. században kibontakozó egyesületi élet vizsgálatára is. Az eddigi kutatási eredményeket doktori disszertáció keretében védte meg 2015-ben a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetemen.

1993-tól a kézdivásárhelyi Céhtörténeti Múzeum munkatársa. Szakmai munkájának elismeréseként 2001-ben a múzeum vezetőjévé nevezték ki. Múzeumszervező munkája során jelentős eredménynek tekinthető a 19. századi kézdivásárhelyi Bogdán napfényműterem megmentése. Az ipar- és helytörténeti szempontból fontos ingatlant a műemlékvédelmi előírásoknak megfelelően 2002–2007 között állították helyre azzal a szándékkal, hogy fotótörténeti múzeumként nyitják meg a nagyközönség számára.

Társadalomkutatóként és muzeológusként kiemelten fontosnak tartja az épített örökségünk védelmét. Kézdivásárhely épített örökségének megóvása érdekében az elmúlt időszakban több tudományos konferenciát is szervezett, ahol a szakma nemzetközileg elismert kutatói tartottak előadásokat. Társadalomtörténeti kutatásai Kézdivásárhely épített örökségének vizsgálata révén lesznek teljesebbek.

Csillagezredes

Ady Endre, Intés az őrzőkhöz című verse, prózára hangszerelve

Felkészült az ütközetre, szakszerűen, úgy ahogy azt a Katonai Akadémián nemrég tanulta. És kiválóan megtanulta! Ő volt a legjobb, igazi tehetség Mars isten szolgálatában. A hadsereg legfiatalabb ezredese. Nagy szükség is volt az ilyen emberekre, mert a dolgok nem álltak jól a fronton. Az arcvonal lassan, de magállíthatatlanul, napról-napra vonult vissza, a képzett tisztek megtizedelve, a katonák tömegeiről nem is beszélve.

Néhány hónapja van csak a fronton, és már ezredes, mert sok bátor fegyvertény van mögötte, de most végre eljött az alkalom, hogy világraszóló haditettet hajtson végre, ezúttal, mint ezredparancsnok. Elmosolyodott. Sakkmesterhez hasonlóan, tökéletesen át- és előrelátta a helyzetet. Ezt az ütközetet teljes biztonsággal megnyeri, zseniális taktikával éket ver az ellenséges arcvonalba és ami a legfontosabb, megtöri a rossz hadiszerencsét mely már jó ideje átokként sújtja hadseregét. Híre megy majd – futótűzként terjed! –, hogy igen, lehetséges, meg lehet verni az ellenséget! Az emberek bíznak és bizakodnak ismét, a hadimorál visszatér, a kocka megfordul. Így lehet reménytelenül, vesztes háborút győzelemre vinni, egy mesterhúzással. Vállát elhalmozzák csillagokkal – a legfiatalabb tábornok! A történelemkönyvek ez ütközetet említik meg majd a háború sorsfordító csatájaként. A hálás utókor pedig nevét, arcát márványba vési. Az utókor nem felejti el, hogy ő egy Csillag!

Felnézett a csillagokra. Ragyogtak. A hideg, tiszta, sötétkék éjszaka szépsége megérintette egy pillanatra. Rég nem látott már ilyen ragyogást. Az ég ritkán volt tiszta a fronton, mindig ködös-füstös, sem a csillagokat nem láthatták, sem egymás szemébe nem nézhettek az emberek. Mindent elborított a homály.

Bement a házba, mely főhadiszállása volt. Körülötte mindenki aludt. Hogy tudnak így aludni az emberek ütközet előtt? Tudnak. Álom és halál, rokonok – mondják. Persze, ha tudnák – a kishitűek! –, hogy a holnapi nap nem vesztes, hanem győztes csatára virrad, nem aludnának! Nem tudják, alszanak. Még az őr is elbóbiskolt kint az ajtóban. Ébressze fel és lövesse agyon, vagy hagyja szenderegni? Ő éber. Elmosolyodott. Igen, ő, - az ezredes – az igazi strázsa itt. Ő itt az őrző, aki vigyáz a strázsán!

A csillagok és Ő vigyáz most a tökéletes csendben a világra. Egy pillanatra egyenrangúnak érzi magát a csillagokkal. Ő, a vigyázó. Nem, a világra mégsem vigyáz, csak a saját verésre álló seregére. Mert a világban benne van a túloldal, a front másik oldala, az ellenség is. Arra pedig más vigyáz. Vigyázzon más. Biztosan ott is van egy ezredes, aki nem alszik. Egy tiszt. Valaki. Egy vezér. Ha a sors úgy hozta volna, tulajdonképpen akár ő is lehetne az, aki ott vigyáz. Oda is szülhette volna egy anya, mint ahogy ide szülte…

Marhaság! Micsoda gondolatok. Nem vagyunk felcserélhetők. Azok ott ők és ezek itt mi vagyunk. A frontvonal két oldala, a lövészárkon innen és túl, két ellenséges, soha össze nem békíthető világ! Ott *állatok, itt hősök*! Hősök, még akkor is, ha éppen vesztésre állnak. Vagy éppen azért! Ilyen világra kell vigyázni, ilyen világra sziporkáznak a csillagok. Vae victis!

Odament az ágyhoz, kicsit ledőlni, tagjait kinyújtóztatni. A hajnali *párás kócos tánc* még messze van. Az éjjeliszekrényen, pipa, dohány, néhány könyv és folyóirat. A pipázó olvasót nyilván agyonlőtték, elpusztult, nincs itt a házban. Nem tudott házára vigyázni, a *véres feneségektől* nem tudta megóvni magát. Hol lehet? *Szívének távoli mosolya* maradt csak hátra, *elmúlt nyarak emléke…* Mi van velem, miféle gondolatok ezek? Joggal vagyok feszült: nem akármilyen hajnalra virradunk, én és a történelem. Győzelem!

Inkább olvasok egy kicsit.

Versek, csak versek semmi más az éjjeliszekrényen. Most már értem, mi történt, miért nincs itt a gazda. Egy költő nem tud vigyázni magára, elpusztul. A versolvasó is költő, nincs mentség – különösen ilyen időkben nincs. Jól teszi a gazda, ha szögesdróttal, nem versekkel keríti be a házát. Mert ha nem, magára vessen!

Versek, csupa vers. Nem szokott verset olvasni. Egy könyvet mégis kinyitott. *Intés az őrzőkhöz*. Ez a vers címe. *Intés az őrzőkhöz*. Kellemetlenül érezte magát. Mi történik itt, ezen a *csillag-szóró éjszakán* velem? Így jár az a vezér, aki *aggódva, árván* éber és serege alszik. Gondolatai elkalandoznak, mint *Szent-János-bogarak a kertben…*

Mi van velem, szisszent fel! Ezt most olvasom vagy gondolom? Én soha ilyeneket nem gondolok. Én ezredes vagyok, nem költő, az Istenit! Értem, hát nem elbóbiskoltam mégis, kezemben a könyv. Micsoda érthetetlen zagyvaság ez. Így jár az, aki levetkőztet egy ismeretlen nőt vagy kinyit egy ismeretlen könyvet. Magára vessen, ha zavarba jön, sőt megzavarodik. Egy-két vetkőztetés emlékét - az *év nyarán s összekeverten* – felidézve, megnyugodott. Visszatalált férfiúi, ezredesi mivoltához. Megnyugodott. Tovább olvasott: ... éltek *és voltak, kik meg nem hallhatnak soha*… Na, ez már tetszik! Ez rólunk, a hajnali hősökről szól! Mert sok élő itt néhány óra múlva már halott, de csak azért, hogy örökké éljen. Ez tetszik.

Őrzők, vigyázzatok a strázsán. Elmosolyodott. - Csak az előbb gondoltam arra, én az ezredes, hogy a világ őrzője vagyok a strázsán. Micsoda véletlen egybeesés! Nem a teljes világé, csak az én világomé. Az én világom pedig a Világ!

Az Élet él és élni akar,... mormolta. Hirtelen berontott a szobába a szárnysegédje. - Ezredes úr! O*ly szomorú, ember...! Á*rulás! Bekerítettek! A csata megkezdődött!...

Carla

Nem tudok sokat Carlaról! Csupán annyit, hogy évtizedek óta ott áll az utcasarkon, a Mittersteig utcában, Bécs ötödik kerületében. Már évek óta járok hozzá. Soha nem konkrét céllal jövök, inkább szeszélyből és kíváncsiságból, vagy ha rossz a hangulatom. Carlanál, Carlaban megnyugszik az ember. Mikor belépek hozzá, enyhe izgalom lesz úrrá rajtam, hiszen soha nem tudhatom, Carlanál milyen meglepetést tartogat számomra az élet. Senki sem tudhatja! Mert Carla mindenki számára tartogat valamit. Ahányszor nála megfordulok, lecsendesedve távozom.

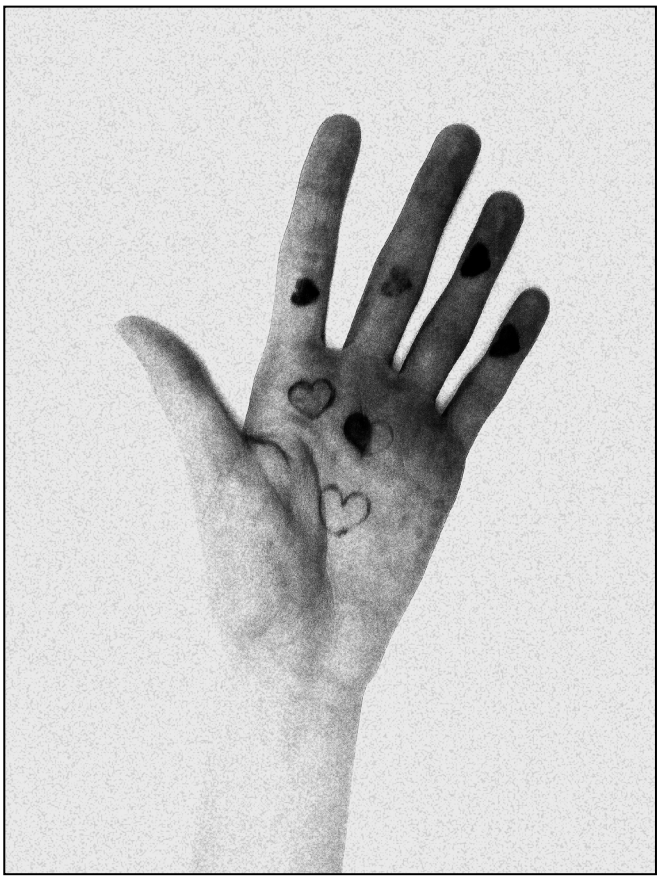

Ha van hely ahol a memento mori figyelmeztetése áthat mindent, ez az a hely biztosan. Egyik csarnok a másikból nyílik a Carlaban. Egyik tele használt bútorral, másikban porcelán és üveg, harmadikban konyhaeszközök, szőnyegek, függönyök, de van játék- illetve kuriózumterem is. Utóbbi a reménytelenül beazonosíthatatlan tárgyaké, melyekről senki nem tudja igazán, hol, melyik csoportban a helyük.

Sok ezer tárgy olcsó prédája itt az izgatott kincskeresőknek. Van itt minden és olyan keveredésben, amilyet csak sok emberélet és sok otthon egymásbaolvasztása eredményezhet. Itt aztán a tárgyak valóban úgy elkeverednek egymással akárcsak volt, halott tulajdonosaik elenyésző teste az anyaföldel. Ez persze jórészt csak költői kép, mert a legtöbb hajdanvolt tárgytulajdonos maréknyi hamu formájában egy-egy urnában pihen – rendszerint a leszármazottak otthonának nappalijában.

Carla igazi nagyüzem. Egyben furcsa ellentmondás is. Társadalmunkban minden a tárgy, mint jólétünk és biztonságunk szimbóluma, emberi intelligenciánk legfőbb bizonyítéka körül forog. Az öreg tárgy viszont rosszabb, mint az öreg ember. Ugyanúgy útban áll, meg sokba is kerül. Az elhaltak örökösei nem érzelgősek, jellemzően továbbadnak a tárgyakon. Keveseknek jut osztályrészül, hogy a Dorotheum aukciósházba betelefonáljanak: meghalt a nagyi, jöjjenek, vegyék-vigyék a muránói üvegcsillárokat, velencei

tükröket, József-korabeli komódokat meg a családi ezüstöt. A legtöbb esetben egyszerű lomtalanító cégekhez fordulnak, akik ránézésre fizetnek egy pár ezrest a teljes, gazdájavesztett lakás tartalmáért, aztán, a tárgyakat továbbadva-eladva, igyekeznek megsokszorozni a befektetett összeget. Számtalan ilyen üzlet működik Bécsben. Van ebben valami megható, hiszen sok tárgy mégsem végzi föltétlenül a szeméttelepen, hanem kis pénzért újabb gazdára lel, újabb életet kezd. Érdekes tudományos kísérlet lenne, markerekkel, mint a rákos sejteket, a különböző tárgyakat megjelölni, aztán később feltérképezni, hogy a nagyi kis lakásának berendezése hányfelé szóródott szét a nagyvilágban?

Carla is lomtalanít, mint a többiek, de stílusosabban, tagadhatatlanul több kegyelettel teszi. A Carla nem más, mint a Bécsi Katolikus Érsekség által működtetett Vöröskereszt adományokat begyűjtő – forgalmazó vállalkozása. Tény, hogy aprópénzért sok szép, érdekes és hasznos, gyakran valódi antik tárgyhoz is lehet itt jutni.

Carla még egy fontos jellemzője, hogy esélyt ad nemcsak a tárgyaknak, de az embereknek is. Az alkalmazottak tipikusan hátrányos helyzetű emberek, vagy friss bevándorlók. Ez utóbbiak hallgatag, magukba forduló emberek, nem beszélnek németül, jó, ha angolul valami keveset. Általában nem beszélnek, hallgatnak és teszik egyszerű, de nem könnyű dolgukat: cipelik, tisztítják, rendezik a tárgyak tömegeit. A múltkor elnéztem két afrikai fiatalembert, amint egy 70-es évekbeli poliészterlakkal üvegesre magasrafényezett bárszekrényt szereltek össze. Kifejezéstelen arccal, ügyetlenül tették a dolgukat: a bútor fényes felületén több volt az új, mint a régi karcolás. Nemrég jöttek Afrikából, ki tudja pontosan honnan, hogyan? Arcukon nem látszott semmiféle megkönnyebbülés és öröm, hogy itt lehetnek. Mi lehet a véleményük a tárgyakról, melyekkel dolgoznak? Mi lehet a véleményük úgy általában rólunk, mindannyiunkról, akik itt kíváncsian szédelgünk a Carla csarnokaiban? Arcuk kifejezéstelen, én legalábbis nem tudok semmit leolvasni róla. A divatjamúlt bútordarab, mellyel éppen dolgoznak, valamikor a bécsi középosztály büszkesége lehetett. Állami hivatalnokok, ügyvédek és fogorvosok nappalijában szolgálták fel a whiskyt, Martinit belőle. Mától itt lesz a Carlaban kiállítva, szerény vételárért várja új tulajdonosát. Néhány nap múlva, nagy valószínűséggel, felcipelik majd egy simmeringi vagy ottakringi szerény munkáslakásba, melynek dísze lesz. Telerakják sörrel, cujkával, szilvapálinkával, slibovicával...

Tanulni is lehet itt, a Carlában, meg kicsit szórakozni. És elszomorodni, néha. Az igazság az, én mindig zavarba jövök, mikor a családi fényképek ezreit - nagy dobozokban, ömlesztve – közszemlére teszik. Bárki, néhány centért, töméntelen eljegyzési, esküvői, születésnapi vagy csak hétköznapi jelenetek fotóit vásárolhatja meg. Az emberek általában nem érdeklődnek a régi, jellemzően a két világháború között készült fényképek iránt. Én végiglapozom őket, és habár csupa idegen, úgy érzem, közöm van hozzájuk. Úgy érzem, a portrék alanyai látják zavarom, melyet afölött érzek, hogy fényképeik gondosan rendezett-megőrzött, szeretettel, tisztelettel időnként végiglapozott családi albumok helyett, itt hevernek kidobva és megtagadva, a nagy kartondobozokban. Megszakadt a család magja, nincsen leszármazott. Ezzel biztatom magam. Azt már végképp nehéz elhinni, elfogadni, hogy az újabb generáció ennyire érzéketlen és kőszívű, hogy krajcárokért áruba bocsátja ősei ábrázolatját.

A leghátsó csarnok, leghátsó falánál hosszú és magas fémállvány fut végig. Pedáns rendben – mint valami szakszerűen kivitelezett rovargyűjtemény! - bőröndök, kofferek és utazótáskák sorakoznak itt – padlótól a plafonig. Az utazók és az utazás kellékei célbaértek. Nincs innen tovább. Végmegálló!

A két írás Másréti Zoltán: Ismeri Ön Freudot? című kötetében jelent meg (Brassói Lapok kiadása, Brassó, 2020). Illusztrációk: a szerző fényképei.

Gyermekek oldala - Gyermekek oldala - Gyermekek oldala.

MINDEN KEDVES OLVASÓNKNAK ÁLDOTT HÚSVÉTOT KÍVÁNUNK!

Jó reggelt, jó reggelt,
Kedves liliomszál,
Megöntözlek rózsavízzel,
Hogy ne hervadozzál.

Kerek erdőn jártam,
Piros tojást láttam,
Bárány húzta rengő kocsin,
Mindjárt ideszálltam.

Tessék hát rózsavíz,
Gyöngyöm, gyöngyvirágom.
Hol a tojás, piros tojás?
Tarisznyámba várom!

Korán reggel felébredtem, messze-messze jártam,
Tündérország kiskertjéből rózsavizet hoztam.
Na, te kislány, megöntözlek, ma van húsvét napja,
Tündököljön a két orcád, mint a piros rózsa.
Az illatos rózsavíztől megnőnek a lányok,
Zsebemben is elférnek a piros tojások.

E szép ajtón bekopogék
Ha nem bánják, locsolkodnék
Öntök asszonyt lányával,
Várok tojást párjával.
Ha pedig sajnáljátok,
Mindjárt porrá áztok,
Mert kölni helyett
Vizet öntök rátok!

E szép házba nyitottam,
Nefelejcset találtam,
Nem hagyhatom hervadni,
Meg szabad-e locsolni?

(Forrás: husvetilocsoloversek.hu)

Figyelő Figyelő Figyelő Figyelő

ELŐZETES

A **Bornemisza Péter Társaság** következő rendezvényének meghívottja **Demény Péter (Kolozsvár),** író, szerkesztő, egyetemi tanár: **„Bécsi órakeringő. Egy város változásai az irodalmi időben.“ Termeink falain az előadó élete párja, Eperjesi Noémi kiállítása.**
Időpont: 2022. május 8-án, d.u. 17:30-kor. **Helyszín:** Bécs 6. Capistrangasse 2/15.

A rendezvényeinket az e pillanatban érvényes járványügyi szabályozások betartásával tartjuk meg: elvárjuk az FFP2 maszkok viseletét és kötelező az előzetes regisztráció ezen az e-mail címen <*bornemiszapetertarsasag@gmail.com*>, melyben meg kell adni a résztvevő nevét, címét, telefonszámát, illetve állapotát - vagyis, hogy beoltott, gyógyult vagy PCR tesztelt (3G szabály).

KIÁLLÍTÁSOK

Magyar festőnők Bécsben
Március 8-án nyitotta meg kapuit a bécsi **Collegium Hungaricum** legújabb kiállítása *Magyar festőnők Bécsben* címmel. A tárlat négy Bécsben élő, magyar festőművésznő munkásságát mutatja be: Andorka Hanna, Naomi Devil/Ördög Noémi, Komáromi Mónika, Zászkaliczky Ágnes.
„Itt most négy fiatal, olyan magyar nőművész mutatja be újabb festményeit, akik valamilyen ok folytán kötődnek Bécshez, az osztrák kultúrához. Ám mivel mind a négyen nők, mégis kétségtelen, hogy átlengi a kiállítási kollekciót a női szem, a női világlátás kreativitása, tehetsége. Hogy ez más, mint a férfiaké? Ezen vitatkozhatunk. Nézzék meg a látványos kiállítást…“ (Feledy Balázs, művészetkritikus)
A kiállítás **április 8.-áig** tekinthető meg.

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest: *„Modern idők”*
Az állandó tárlaton a korábbiaktól némileg eltérő stiláris hangsúlyokkal, új szempontok szerinti tematikai egységekkel és életmű-preferenciákkal találkozhat most a közönség. A Magyar Vadak, a Nyolcak (többek között Czóbel Béla, Czigány Dezső, Pór Bertalan, Kernstok Károly művei), az avantgárd (Nemes Lampérth József, Uitz Béla, Bortnyik Sándor, Tihanyi Lajos alkotásai) mellett a két világháború közötti tendenciák, Vajda Lajos és Ámos Imre festészete kapott helyet. A nagybányai művésztelep alkotói – főként Ferenczy Károly -, illetve Rippl-Rónai József művészetén túl a Képzőművészek Új Társasága (KUT) tagjainak (például Berény Róbert, Márffy Ödön) és a Gresham-kör művészeinek (Szőnyi István, Bernáth Aurél, Egry József, Pátzay Pál) remekművei tekinthetők meg.

Absender: P.b.b.
Péter Bornemisza Gesellschaft
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.

www.bornemisza.at

“Wiener Post“
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien

Österreichische Post AG Info.Mail Entgelt bezahlt

Medieninhaber und Herausgeber: Péter Bornemisza Gesellschaft, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15. Redaktion: Mag. Zoltán Kató
E-Mail: bornemisza@gmx.at Bankverbindung der Gesellschaft: Unicredit-Bank Austria, 1020 Wien, Rotschildplatz 1
BLZ: 11000. Konto Nr. 00207578600, IBAN: AT581100000207578600; SWIFT (BIC): BKAUATWW